

ONTWERPEN VOOR VOEDSELWOESTIJN LUCHTBAL

MASTERPROEF

TINNE HOSKENS

Master stedenbouw + ruimtelijke planning 2020-2021

Promotor: Marleen Goethals

Copromotor: Thomas Vanoutrive

1. INTRODUCTIE

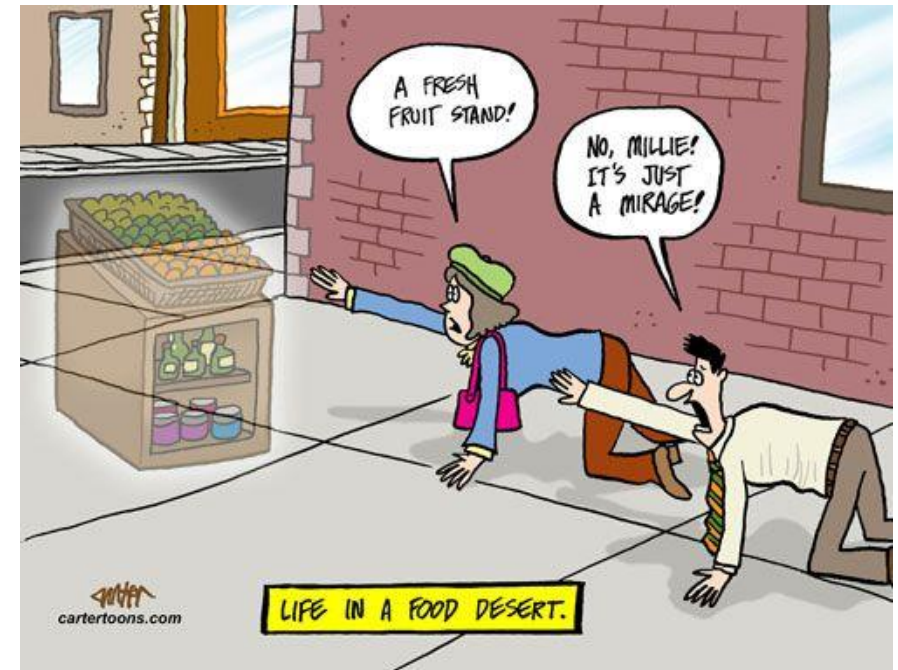
voedselwoestijn

De Standaard

Meest recent Binnenland Coronacrisis Amerikaanse verkiezingen Buitenland Opinie Meer ▼

In de Antwerpse Luchtbal vind je een woestijn

Net als Engeland kent ook Vlaanderen 'voedselwoestijnen': buurten waar weinig supermarkten zijn. 'We hebben nood aan een mobiele bakker of melkboer.'

5 dimensies van toegang: beschikbaarheid, bereikbaarheid, betaalbaarheid, aanvaardbaarheid, aangepastheid

1. INTRODUCTIE

Luchtbal

94%

sociale huisvesting

75%

van de bewoners
heeft een vreemde
herkomst

15,0

werkloosheidsdruk

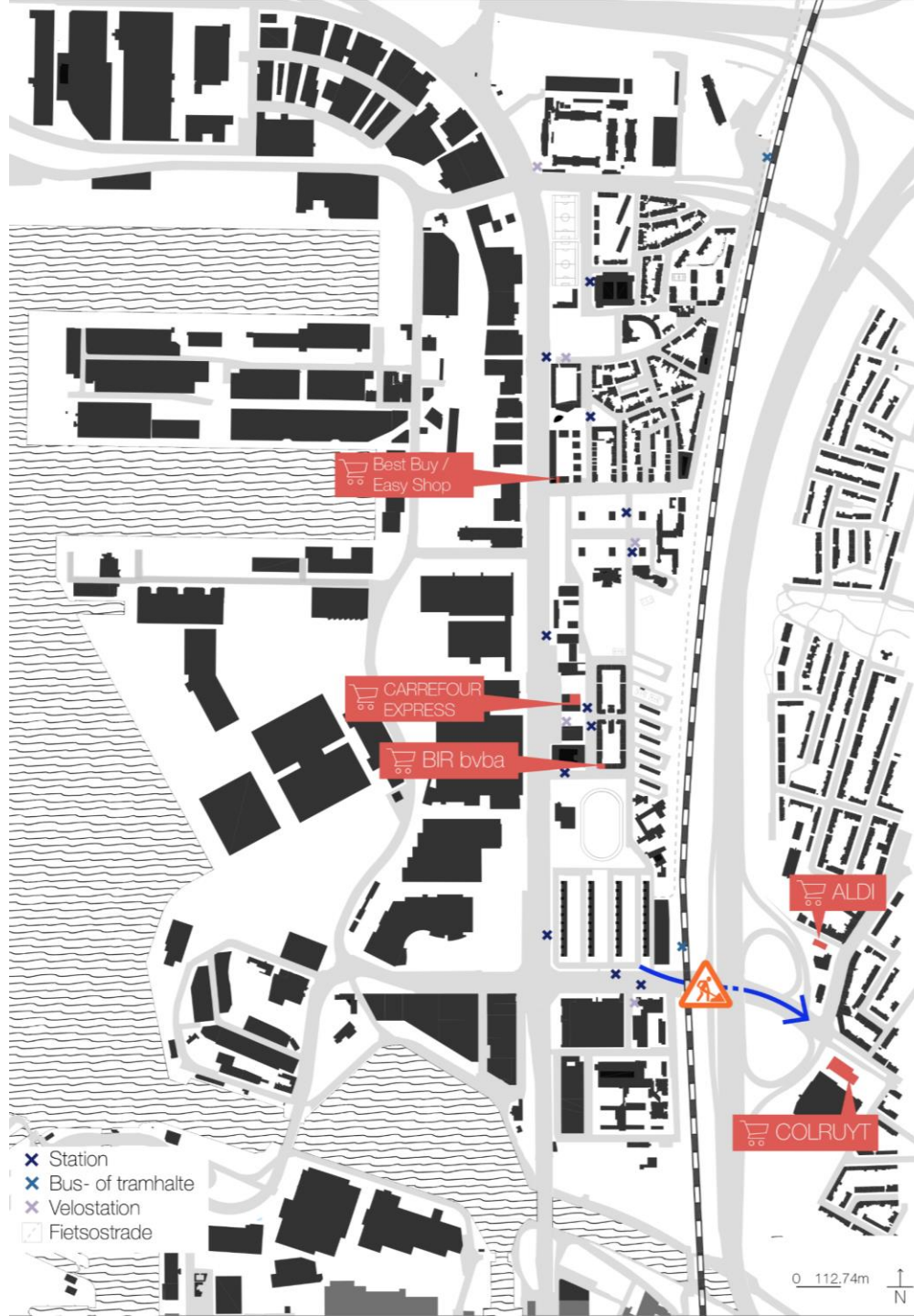
1. INTRODUCTIE

Luchtbal

1. INTRODUCTIE

voedselwoestijn

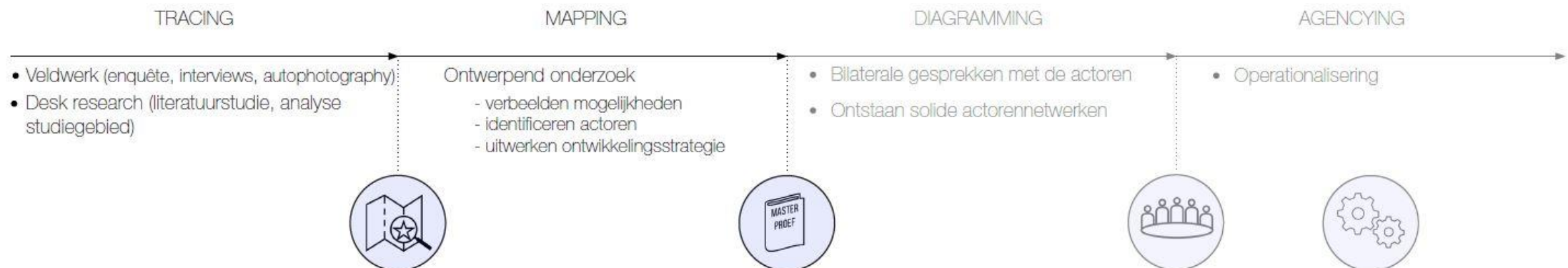
1. Hoe kan het voedselaanbod verbeteren in een geïsoleerde, sociaal kwetsbare wijk als Luchtbal, waar zware infrastructuurwerken gepland staan?
2. Hoe kan het plannen van een verbeterde toegang tot voedsel ook een antwoord bieden op andere maatschappelijke uitdagingen?
3. Welke morfologie kan zo'n voedselinitiatief hebben?
4. Wat zijn organisatorische, institutionele en locationele randvoorwaarden voor het organiseren van een voedselinitiatief in dit type wijk?

- Participatief actieonderzoek

- Living Lab: $1 + 1 = >2$

Bouwen op lokale kennis en kiemen
Empowerment van de bewoners

2. TRACING

resultaten

- Veel open ruimte
- Gebrek aan sociale cohesie
- Superdivers
- Weinig kapitaalkrachtig —————> beperkt toegang tot het voedselaanbod
- Uitkering maakt bewoners passief
- Lokale kiemen met onderlinge raakvlakken

Vzw Geven met Liefde (sociale kruidenier)

Grimsbj Samentuin

Tampico Samentuin

3. MAPPING

referenties & best cases

De Tuintjes, Nieuw Gent, BE

Regelluwe zone Jan Eefstraat, Amsterdam, NL

BEES Coop, Schaarbeek, BE

Buurtmunt Toreke, Gent, BE

Burgess Park, Toronto, CA

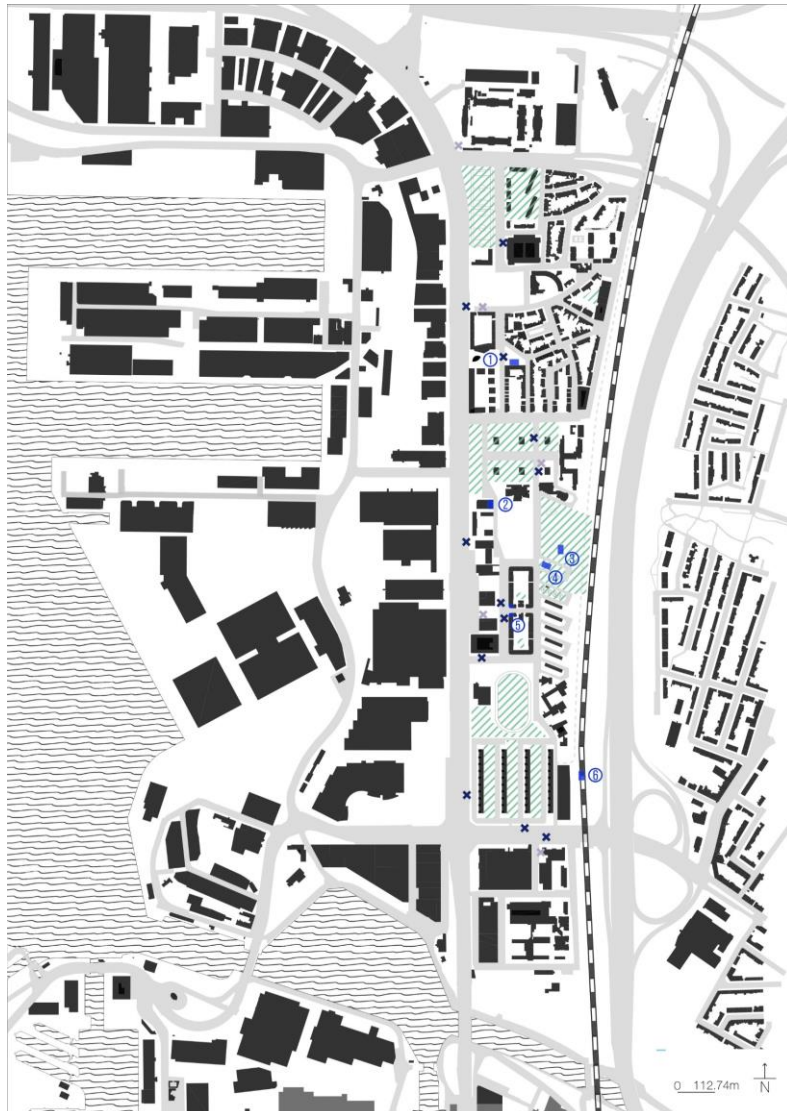

Marché de la Plaine, Saint-Denis, FR

3. MAPPING

locatiestudie

Coop 2030 - Samentuinen - Blocskes

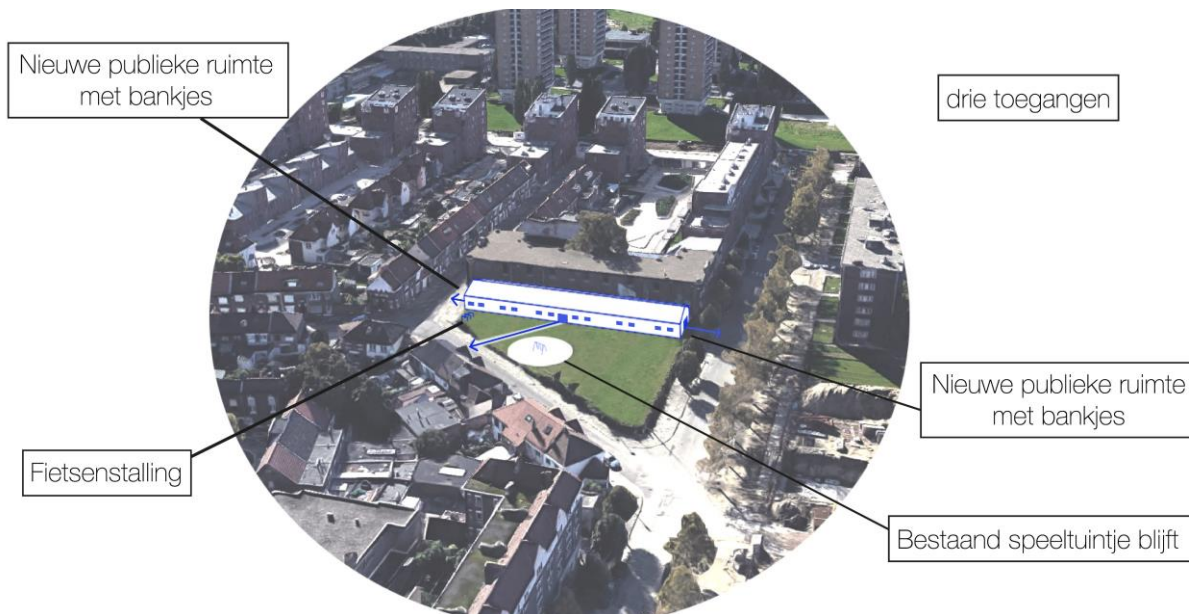
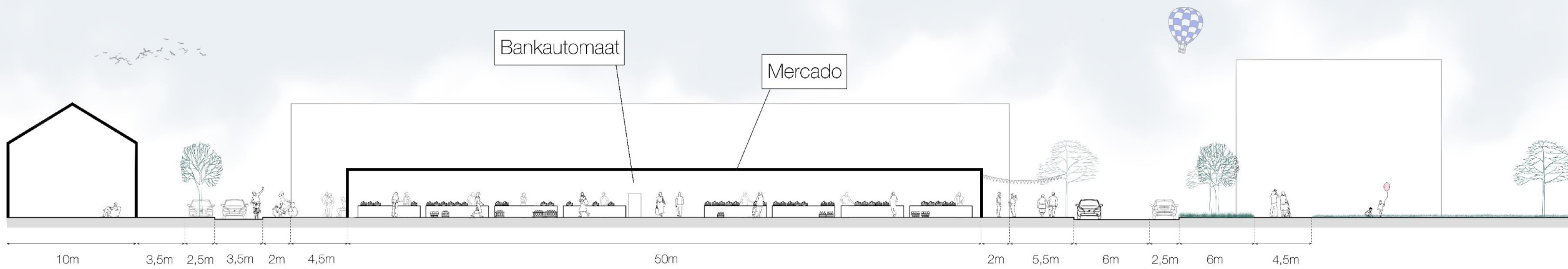
Stedelijk distributiecentrum Vers d'Anvers

3. MAPPING

concept op Luchtbal

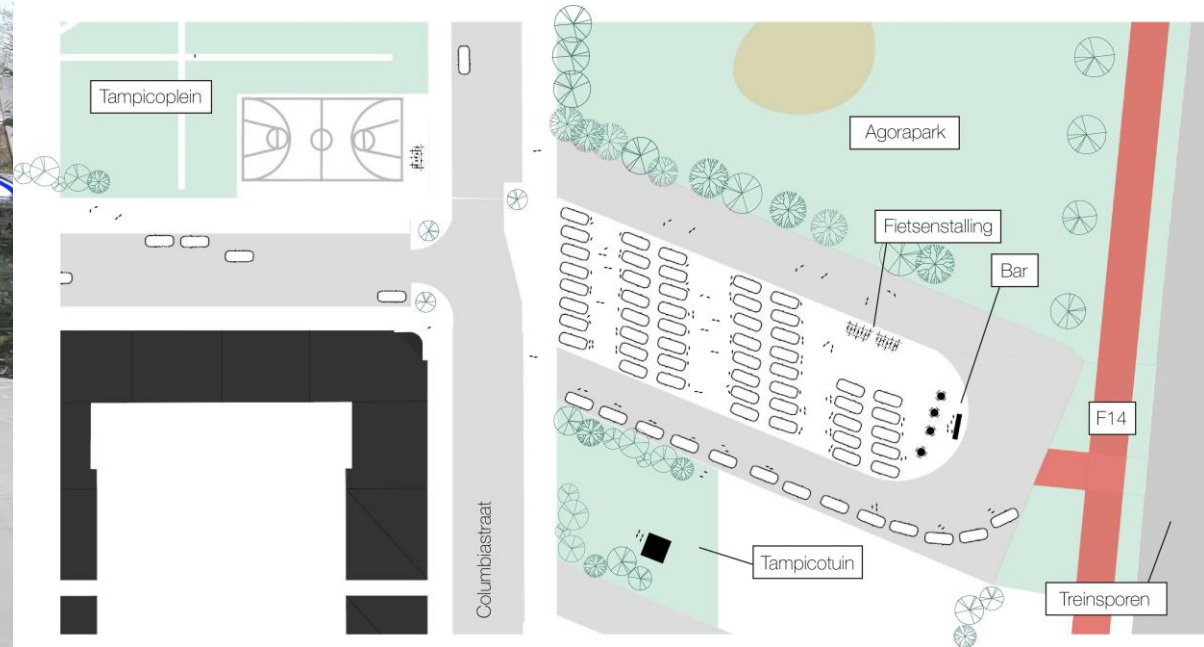
Buurtmercado aan de Glasgowstraat

3. MAPPING

concept op Luchtbal

Kofferbakverkoop naast het Agorapark

VOORDELEN

- laagdrempelige toegang tot voedselaanbod en informatie
- aantrek van bezoekers van buitenaf
- sluit aan bij interesses bewoners (rommelmarkten)
- empowerment: ondernemingsvaardigheden → eigenwaarde

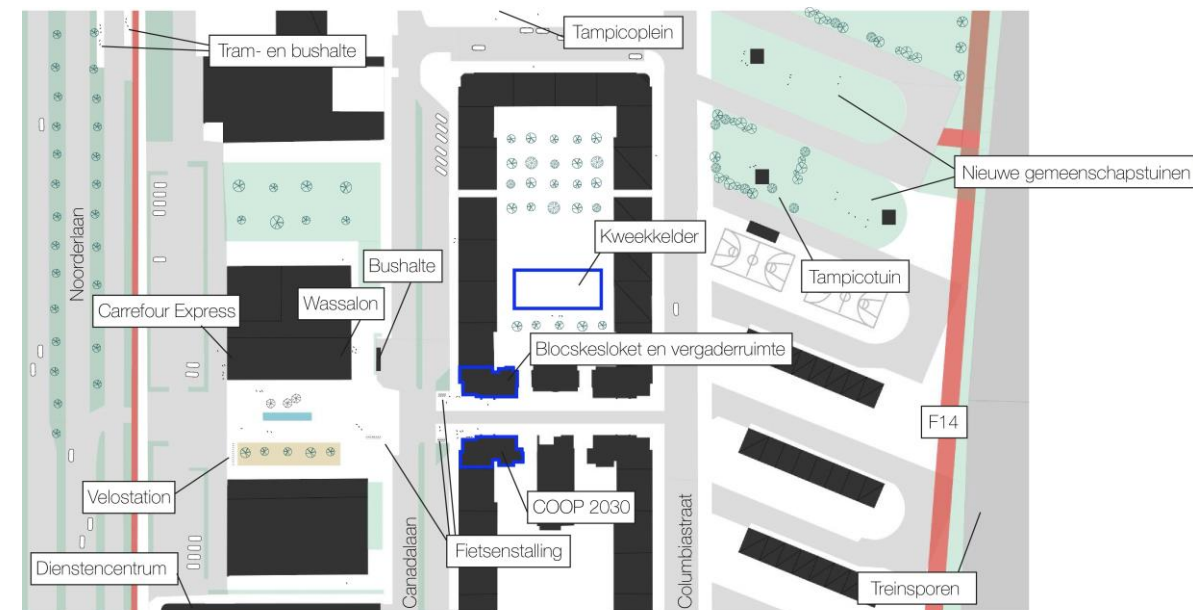
UITDAGINGEN

- aanbod niet gegarandeerd
- politieke flexibiliteit

3. MAPPING

concept op Luchtbal

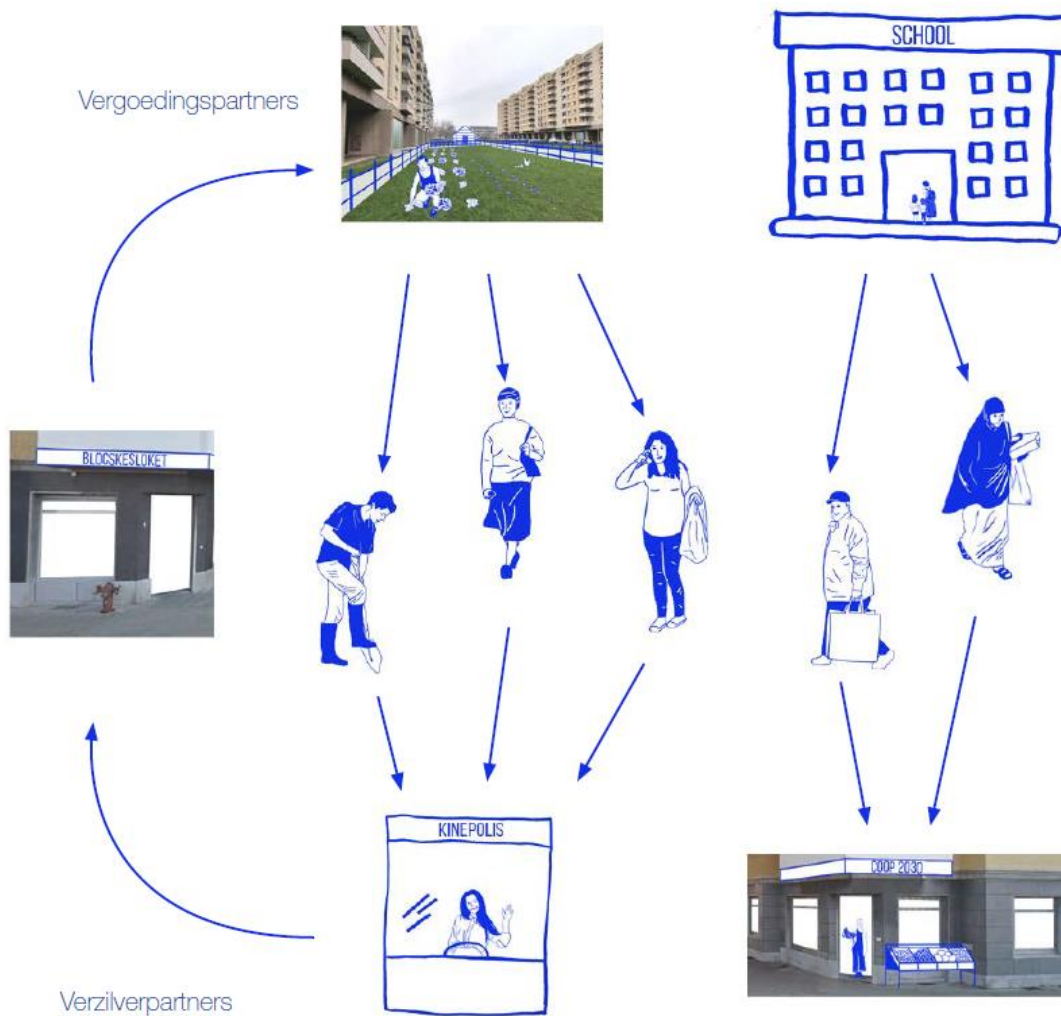
COOP 2030 - Samentuinen - Blocskes

3. MAPPING

concept op Luchtbal

COOP 2030 - Samentuinen - Blocskes

Coop 2030

- Klant = eigenaar = werknemer
- Upgrade sociale kruidenier
- Aandelen (+ sociaal tarief)
- Ook niet-aandeelhouders welkom
- Verkoopt o.a. opbrengst samentuinen

Samentuinen

- Zingeving
- Sociale begeleiding
- Ontmoetingsplaats

Blocskes

- Vrijwilligersvergoeding
- Verzilveren bij lokale handelaars

meest hoopvolle initiatief

CONCLUSIE

ecosysteem COOP 2030 - Samentuinen - Blocskes

VOORDELEN

- toegang tot gevarieerd aanbod
- betaalbaarheid gevarieerd aanbod
- aanvaardbaarheid aanbod (want beslissen zelf)
- zingeving + capaciteitsopbouw
- laagdrempelige participatie
- sociale cohesie (gemeenschappelijk doel + intens samenwerken)

UITDAGINGEN

- vervuilde bodem → teelaarde + seedbombs
- free riding + tragedy of the commons → afspraken
- voldoende interesse en engagement
- financieel en juridisch ingewikkeld
- financiële ondersteuning en professionele begeleiding

1. Hoe kan het voedselaanbod verbeteren in een geïsoleerde, sociaal kwetsbare wijk als Luchtbal, waar zware infrastructuurwerken gepland staan?

- 5 aspecten van toegang
- bouwen op lokale kiemen

2. Hoe kan het plannen van een verbeterde toegang tot voedsel ook een antwoord bieden op andere maatschappelijke uitdagingen?

- equity centraal in planning
- bron van inkomsten + empoweren
- ~~sociale exclusie~~
- sociale cohesie: gemeenschappelijk project + ruimte voor ontmoeting

3. Welke morfologie kan zo'n voedselinitiatief hebben?

- coöperatieve kruidenier + samentuinen + complementaire munt
- aansluiten bij...

morfologie van de wijk

gebruik publieke ruimte

lokale kiemen

4. Wat zijn organisatorische, institutionele en locatie randvoorwaarden voor het organiseren van een voedselinitiatief in dit type wijk?

- organisatorisch: enthousiasme bij bewoners en kiem, begeleiding, financiering
- institutioneel: politieke steun, vertrouwen tussen actoren
- locatie: in nabijheid van lokale kiemen, inpassen in weefsel van de wijk, bereikbaarheid en vervoersfaciliteiten

Suggesties aan het beleid + verder onderzoek

- Living Lab verderzetten
 - Korte termijn: nieuwe samentuinen
 - Toekomstige ingrepen: degelijk participatietraject
- = faciliterende rol beleid + actief betrekken van kansengroepen

TRACING

- Veldwerk (enquête, interviews, autophotography)
- Desk research (literatuurstudie, analyse studiegebied)

MAPPING

Ontwerpend onderzoek

- verbeelden mogelijkheden
- identificeren actoren
- uitwerken ontwikkelingsstrategie

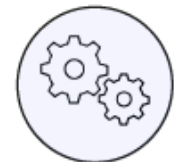
DIAGRAMMING

- Bilaterale gesprekken met de actoren
- Ontstaan solide actorennetwerken

AGENCYING

- Operationalisering

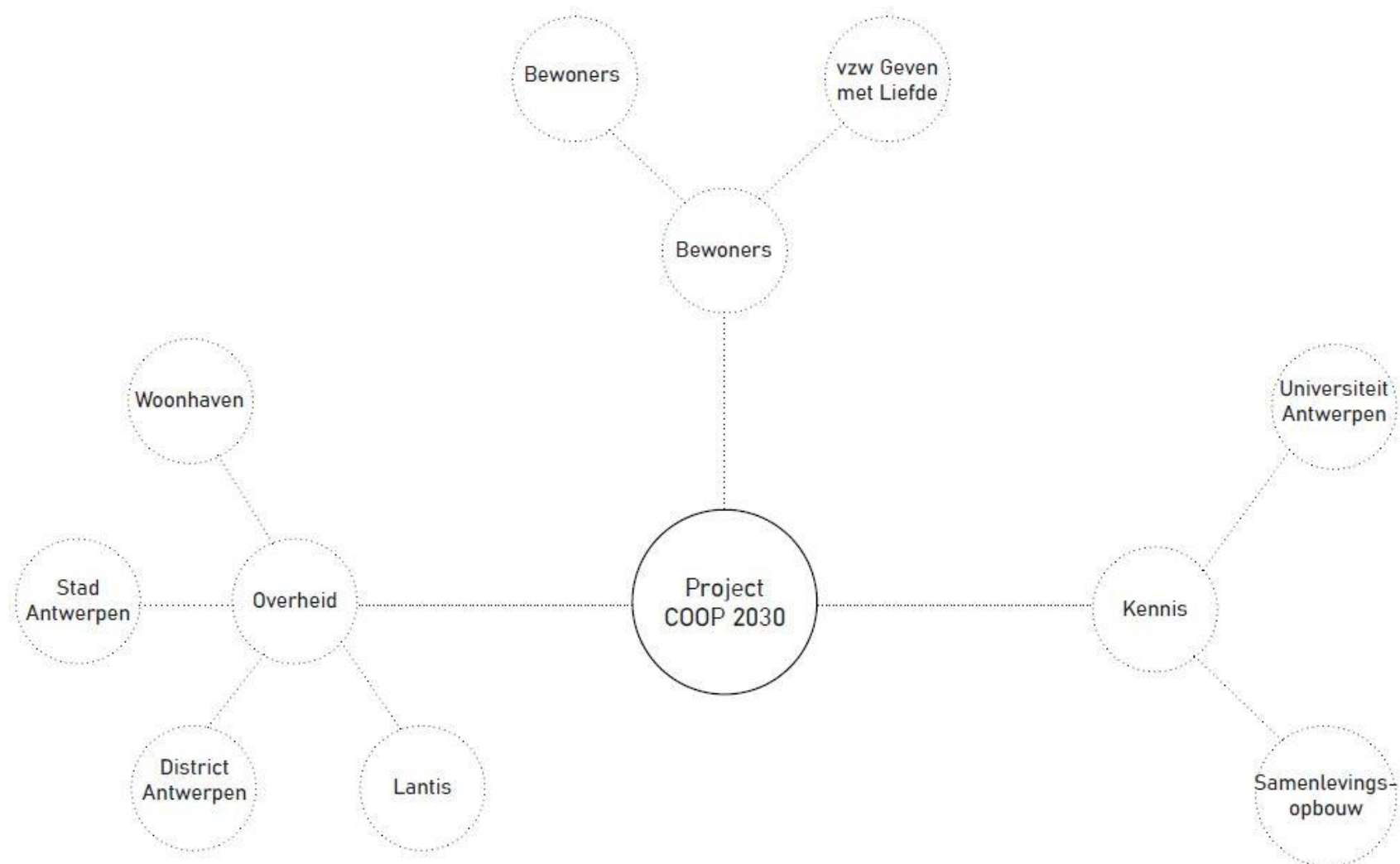
BEDANKT!

VRAGEN?

CONCLUSIE

implicaties voor de praktijk + verder onderzoek

actorennetwerk

2. TRACING

autophotography

Ontbijt vrijdag. 'Brood koop ik niet op Luchtbal: de pistolets zijn afbak en mijn brood koop ik bij de Aldi'

Middageten zaterdag. 'De paëlla is besteld bij Las Mañas in het centrum en mijn schoondochter heeft het geleverd'

IK KOOP GEEN BROOD OP LUCHTBAL.
MIJN PISTOLETS ZIJN AFBAK
EN HET BROOD KOMT VAN BIJ ALDI

Deelneemster 1: autochtoon, 71 jaar.

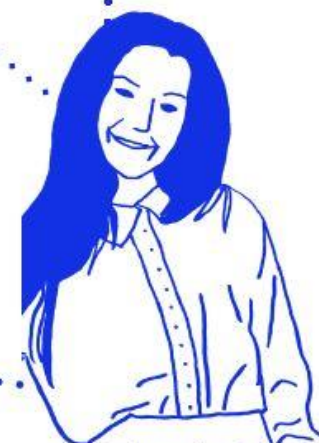
Avondeten zaterdag. Weloverwogen tafelschikking en gezonde maaltijd.

2. TRACING

autophotography

De deelnemster stuurde foto's van haar boodschappen. We zien veel aankopen in een grootverpakking (melk, rijst, cornflakes...), veel voedsel dat lang bewaard kan worden (pasta, blikjes) en brood uit de supermarkt.

Deelnemster 2: allochtone herkomst, nog maar 1 jaar in België, moeder van een kind

2. TRACING

autophotography

Ontbijt donderdag. 'Koffie en thee, boterhammen en een stuk cake'

Middagmaal vrijdag. 'Linzen met bulgur en groenten'

ONS DESSERT IS ALTJD
EEN STUK FRUIT

Deelneemster 3: allochtone herkomst,
moeder van drie kinderen

Avondeten zaterdag. 'Kip met frietjes en salade. Dessert is altijd
een stuk fruit'

3. MAPPING

concept op Luchtbal

